

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ  
ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ

**«ЗАҢ БІЛІМІН ЖЕТІЛДІРУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ:  
ДӘСТҮРЛЕРІ МЕН ЖАҢАЛЫҒЫ»  
атты ғылыми – әдістемелік семинар  
МАТЕРИАЛДАРЫ**

**23 қазан 2015ж.**

**13 шығарылым**

**МАТЕРИАЛЫ  
научно-методического семинара  
«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ  
ЮРИДИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ТРАДИЦИИ И  
НОВАЦИИ»**

**23 октябрь 2015г.**

**выпуск 13**

Алматы  
«Қазақ университеті»  
2015 ж

**ӘОЖ 378  
КБЖ 67.0  
322**

Баспаға әл-Фараби атындағы  
Қазақ ұлттық университеті заң факультетінің  
Ғылыми кеңесі және қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу  
және криминалистика кафедрасының жанындағы  
Ғылыми-зерттеу орталығының шешімімен ұсынылған

**Жауапты редакторлар:**

Р.Е. Джансараева

**Редакция алқасы:**

Ш.Б. Маликова, А.И. Избасова

**322 «Заң білімін жетілдірудің өзекті мәселелері: дәстүрлері мен жаңалығы»** атты ғылыми-әдістемелік семинар материалдары, жауапты редакторлар Р.Е. Джансараева Алматы: Қазақ университеті, 2015. - 134 б.

**ISBN 978-601-04-9991-0**

Жинақта «Заң білімін жетілдірудің өзекті мәселелері: дәстүрлері мен жаңалығы» атты ғылыми-әдістемелік семинарға қатысушылардың баяндамалары берілген.

В сборник вошли материалы научно-методического семинара: «Актуальные проблемы совершенствования юридического образования: традиции и новации» проведенного кафедрой уголовного права, уголовного процесса и криминалистики, Научно - исследовательским центром проблем противодействия преступности юридического факультета КазНУ им. аль-Фараби.

В материалах сборника отражены собственные видения авторов путей дальнейшего совершенствования юридического образования.

Сборник адресован преподавателям, докторантам, магистрантам, студентам юридических вузов, широкой научной общественности.

**ӘОЖ 378  
КБЖ 67.0**

**ISBN 978-601-04-9991-0** © Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2015

## МАЗМҰНЫ

|                                                                                                                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Алимқұлов Е.Т.</i> Высшее юридическое образование в современный период .....                                                                                   | 5  |
| <i>Аратұлы К., Канатжанова Ж.</i> Актуальные вопросы в сфере науки и образования Казахстана .....                                                                 | 10 |
| <i>Арын А.А., Жанибеков А.К.</i> Заң факультеті студенттерінің ғылыми-зерттеу жұмыстарының негізгі түрлері мен нысандары .....                                    | 13 |
| <i>Атаханова Г.М.</i> Шағын топтарда тиімді жұмыс істеу әдісі.....                                                                                                | 17 |
| <i>Bazilova A.A., Bisengali L.</i> The issue of modern approach to developing a theory of personal and development training.....                                  | 19 |
| <i>Берсугурова Л.Ш.</i> К вопросу о целесообразности включения в ВОУД дисциплины «Уголовно-процессуальное право РК».....                                          | 23 |
| <i>Бисенгали Л., Базилова А.А.</i> Особенности метода case study .....                                                                                            | 27 |
| <i>Бисенова М.К.</i> Профессиональный портрет личности юриста .....                                                                                               | 31 |
| <i>Даубасов С.Ш.</i> Кредиттік оқу жүйесіндегі өзіндік жұмыстарды ұйымдастыру .....                                                                               | 33 |
| <i>Даубасова С.Ш., Турашбекова Д.А.</i> Пути повышения уровня знаний через использование инновационных педагогических технологий в высших учебных заведениях..... | 38 |
| <i>Джансараева Р.Е.</i> Криминология пәнін оқытудың ерекшеліктері .....                                                                                           | 42 |
| <i>Duzbayeva S.B., Akbolatova M.E., Taubaev B.R.</i> Methods of interactive teaching .....                                                                        | 46 |
| <i>Yergali A.M., Bekbolatuly M.</i> Information technology in the educational process.....                                                                        | 47 |
| <i>Жанибеков А.К., Арин А.А.</i> Жоғарғы кәсіби білім беру жүйесіндегі құқықтық пәндер бойынша дәрістерді әзірлеу мен оқудың әдістемесі.....                      | 49 |
| <i>Избасова А.Б.</i> Қылмыстық құқық пәнін оқытудың кейбір сұрақтары .....                                                                                        | 53 |

|                                                                                                                                                               |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Маликова Ш.Б.</b> Методика проведения открытого учебного занятия .....                                                                                     | 55 |
| <b>Мусабеева А.Р.</b> «Жоғары оқу орындарында оқытудың «teaching» үлгісінен «learning» үлгісіне ауысу» .....                                                  | 58 |
| <b>Мухамадиева Г.Н., Баяндина М.О.</b> Оқу сабағының нысаны ретінде семинардың ерекшеліктері.....                                                             | 63 |
| <b>Нұрмағанбет Е.Т.</b> Инновационные деятельности и модели организации учебно-методической работы в образовательном учреждении .....                         | 66 |
| <b>Тапалова Р.Б.</b> Методические рекомендации изучения темы «Расследование убийства» на бакалавриате .....                                                   | 72 |
| <b>Тапалова Р.Б.</b> О типовой программе по криминалистике .....                                                                                              | 75 |
| <b>Таубаев Б.Р., Дузбаева С.Б.</b> Құқықтық реттеудің институттық және дискрециялық тәсілдері мен типтері .....                                               | 78 |
| <b>Тлепбергенов О.Н.</b> Білім берудегі техникалық құралдарды қолдану ерекшеліктері .....                                                                     | 83 |
| <b>Сатыбалдинов Д.Д.</b> Организационное, дидактическое, методическое и материально-техническое обеспечение практических занятий по судебной экспертизе ..... | 88 |
| <b>Шарипова А.Б.</b> Методические рекомендации по проведению занятий с применением пассивной, активной и интерактивной форм обучения .....                    | 93 |
| <b>Шонабаев Б.А.</b> Организация учебного процесса с использованием технологии личностно-ориентированного обучения .....                                      | 97 |

экзамена. При подготовке к занятию студент может получить консультацию у преподавателя.

Важным видом работы студента при изучении дисциплины «Криминалистика» является *самостоятельная работа*. Самостоятельная работа должна носить планомерный характер. Она включает изучение рекомендованной литературы, выполнение заданий лектора. По заданию лектора студент готовит *рефераты* по каждой теме дисциплины согласно силлабуса.

#### **Список использованной литературы:**

1. Криминалистика. Учебник. /под редакцией А.Г. Филиппова и А.Ф. Вольнского. – М.:Спарк, 2010- 543 с.
2. Гинзбург А.Я., Поврезнюк Г.И., Оганов Н.И. Криминалистика: рекомендации к раскрытию преступлений. – Алматы, 2012. – 352 с.

#### **References:**

1. Forensics. Textbook. / edited by AG Filippov and AF Volyn. - Moscow: Spark, 2010- 543 p.
2. Ginzburg AY, Povreznyuk GI, NI Oganov Forensics: recommendations for solving crimes. - Almaty, 2012. - 352 p.

#### **Таубаев Б. Р.**

әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университетінің заң факультетінің  
кылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика  
кафедрасының PhD докторы

#### **Дузбаева С.Б.**

әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университетінің заң факультетінің  
кылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және криминалистика  
кафедрасының оқытушысы

### **ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУДІҢ ИНСТИТУТТЫҚ ЖӘНЕ ДИСКРЕЦИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕРІ МЕН ТИПТЕРІ**

Мақалада қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеудің екі түрлері туралы және осындай реттеуге сәйкес құқықтық құрылымды құру тәсілдері – институттық және дискрециялық туралы сөз айтылады.

**Түйін сөздер:** институттық тәсіл, дискрециялық тәсіл, құқықтық реттеу, құқықтық норма, құқықтық институт.

## ИНСТИТУЦИОННЫЕ И ДИСКРЕЦИОННЫЕ ТИПЫ И МЕТОДЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

В статье рассматриваются два вида правового регулирования общественных отношений и соответственно к этому регулированию институционные и дискреционные методы образования правовой структуры.

**Ключевые слова:** институционный метод, дискреционный метод, правовое регулирование, правовая норма, правовой институт.

## INSTITUTIONAL AND DISCRETIONARY TYPES AND METHODS OF LEGAL REGULATION

In article two types of legal regulation of the public relations and respectively to this regulation institutional and discretionary methods of formation of legal structure are considered.

**Keywords:** institutional method, discretionary method, legal regulation, precept of law, legal institute.

Әдетте заң әдебиеттерде дискрециялық түсінігі мемлекеттік органдарының билігін сипаттайды. Алайда, бұл терминнің тек билік құрылымын ғана емес, сонымен қатар құқықтық норма мен институттардың, құқықтық реттеу ерекшеліктерінің бірқатар қасиеттерін ашатын және көрсететін потенциалы бар.

Дискрециялық түсінігіне институттық қос санаты сәйкес келеді, олардың әрқайсысы қоғамдық қатынастарды реттеудің екі әртүрлі типі мен осы реттеуге сәйкес келетін екі құқықтық құрылымдарды құру тәсілдерін анықтайды. Құқықта институттық әдіс ( ағыл. institutional) – істі шешу кезінде жария билік субъектінің (құқықты қолданушының) қарауын минимумға келтіретін, қатаң нақты сипатқа ие құқықты құрылымды (нормалар мен институттарды) қалыптастыру тәсілі ретінде анықтауға болады. Сәйкесінше, дискрециялық тәсіл құқықта кемшіліктерді толтыру мақсатында немесе билік субъектінің тұрақты қызметінің арнаулы мақсаттарын орындау үшін қажетті қолданылатын және жария билік субъектілердің қарау еркіндігінің мүмкіндіктерін бақылайтын құқықтық нормалардың құрылу тәсілі болып табылады.

Құқықтық құрылымды құрудың екі тәсілінің айырмашылығы мәселесін қарастыруда Карл Попперді атап өтуге болмайды, оның пікірі бойынша, құқықтық құрылымды құрудың тек институттық (оның терминологиясында) тәсіліне сәйкес дискуссиялар мен тәжірибе [1] нәтижелеріне сүйеніп, жақсартуға мүмкіндік береді. Поппер көп уақыт қолданыстағы құқықтық құрылымды «осы құрылымның басқа бөліктеріндегі өзгерістерді, жағымсыз салдарды ескеру үшін баяу

өзгерту қажет... Мемлекет басшылары мен бишікештердің дискрециялық шешімдері мұндай рационалды тәсілдерінің шегінде жатыр» [2].

Осы дихотомияны әлеуметтік-философиялық негізделуінде Ф.Фон Хайектің «құқық билігі» (the rule of law) концепциясы маңызды, ол іс жүргізу құқығының шегінен тыс қабылданатын «іс бойынша қаулылар» мен «формалды құқық (немесе юстиция) арасындағы айырмашылықтар» тәжірибелік қолдануда өте қиын және сол уақытта аса маңызды болып табылады» [3]. Осы айырмашылыққа дұрыс қарамағандықтан, «құқық ретінде фактілік түрде заң емес, басқарудағыларға қатысты үкім болып табылатыны» анық байқалады [4].

Отандық зерттеушілер дискрециялық тәсілдің қазақстандық құқықтық жүйеде ықпалын атайды, онда мұндай «тікелей», «жеке» құқықты түсіндірудің тәсілі құқықтық нигилизмнің эскалациясының бір себебі болып табылатын, Конституциямен бекітілген, құқықтық нормалардың легитимділігі немесе легитимділігі еместігі талқылауында приоритетті басым [5]. Бұл «кейбір инстанция заңның атынан негізсіз шешімдерді шығарады (әдетте мұны «даудың мәні бойынша шешімдері» ретінде саралайды) заңи өтеді [6]. Сондықтан да «қоғамдық өмірдің де, заң ғылымының да дискрециялық билікке қатынасы күмән келтіреді», Мальцев Г.В. «демократиялық мемлекеттердің, соның ішінде авторитарлық қоғамның бюрократиясы мемлекеттік-биліктік және сот құзыреттілігін жүзеге асыру процесінде қарау еркіндігін жиі терін пайдаланатындығын» атап өткен [7].

Заң нормасын құрастыруда институттық тәсілді қолдану заңның құқықтық сипатының бірінші қасиеті (көрсеткіші) болып табылады. Басқа сөзбен айтқанда, біздің алдымызда құқық оның бастапқы түсунігінде, жоғарғы биліктің бұйрық-топ екендігін көрсетеді.

Құқықтық басқарудың институттық немесе дескрециялық түрі құқық жүйесіне толықтай немесе жекелеген саласына тиесілі. Құқықтық басқарудың екі түрі де өзара байланыс объектілеріне тән абсолютизация мен «күшейту» жолдарымен пайда болатын, ой конструкция сы мағынасында «идеалды тип» болып табылмайды. Осы жағдайда құқықтық басқару сәйкесінше әлеуметтік өзара әрекетте жүзеге асырылатын құқықтық құрылымдарда (нормаларда, институттарда) тәсілдерінің біреуінің (институттық немесе дескрециялық) сапалық және доминанттылығымен сипатталады.

Бірінші тип барлық жерде дискрецияның жоқтығын ұйғаратынды «институттық» деп атауға болады. Екінші типте дискреция (кейбір жағдайларда аса қажет және құқықтық емес құбылыс) басым (сандық немесе негізгі маңызды нормалар мен институттарда) болады, ол дискрециялық деп аталады. Бұл жердегі ең маңызды мәселе құқықтық құрылым иррационалдық және болжамсыз сипатқа ие болып, дискреция басым болуын болдырмау, яғни дискреция құқықтық емес болатын шекараны табу.

Дискрециялық нормаларға қарағанда көбінесе институттық нормалардық өзіне тән ерекшелігі жоқ және олар «белгілі тұлғаға шексіз билік береді, бірақ басқа типті институттар бұл тұлғадан билікті алып алады» [8].

Жария билік субъектілеріне өз қарауы бойынша белгілі, ал кейде белгісіз еркіндікті беретін дискрециялық нормалар мен институттар сот қызметі үшін тиесілі. Мысалы, ҚР Конституциялық Соты заңдардың құқықтық сипатын анықтауда маңызды роль атқаратын соттардың дискрециялық құзыреттілігін шектеуді болдырмауды бірнеше рет атап өтті [9]. Алайда аталған салада осы нормалар мен институттардың қатыстылығы мен табиғаты сот билік-қызметін деформацилау басталатын өзіндік шекарасы бар, мысалы, Адам құқықтары бойынша Еуропалық Соттың пікірінше басым дискрециялық нормалар арқылы «соңғы шешімде о кез келген уақытта қайта қаралуы мүмкін» [10].

Көптеген жағдайларда қажетті дискрециялық нормаларда сәйкес кері норма немесе қарама-қарсы институт болуы керек. Мысалы, дискрециялық сот қызметін қарастыратын нормалар 1990 ж. БҰҰ-ның Сегізінші конгрессінің ұсыныстарына, яғни, «сот тергеуі процесінде шешімдерді қабылдау тәсілі кезінде әділдікті жоғарылату үшін басқару қағидаларын қамтамасыз ететін» нормаларына теңестірілуі тиіс [11].

Сонымен, халықаралық құқықтың бірінші тәсіл (институттық) қолданылмайтын жағдайларда екінші тәсілді (дискрециялық) шектуде жалпы тенденцияны атап өту қажет [12]. Халықаралық Қылмыстық Соттың қызметіне қатысты, Рим Статуты «ұлттық прокурорларға ешқандай дискрециялық құзыреттілік бермейді» [13], тек соттарға ие, сол сияқты дискрециялық нормалар мен институттардың пайда болуы мен қолдануын шектейді.

Отандық құқықтық басқарудың классикалық мысалы ретінде бюджет процессінің институты болып табылады, онда «қаржы

министрінің әрекет еркіндігі мен оның әділдікті түсінуі» орын алады.» [14]. Осы жағдайда құқықтық басқарудың осы типті институттарды қолдану негізділігін Қазақстан Республикасының Конституциялық Соты мойындайды, құқықтық құралдарын таңдауда осы билік дискрециясы мемлекеттің дамуының әлеуметтік-экономикалық және басқа да факторларының жиынтығын ескеруге мүмкіндік береді [15]. Сонымен қатар Сот құқықтық басқару типтерінің дуализмі қағидасы мен талданып отырған тәсілдер арасындағы қажетті балансынан бас тартпайды, аталған дискрецияның негізділігіне қарамастан бюджет саласының құқықтық басқаруы мемлекеттік билік органдарының шешімдерін қабылдау процесінің ашықтығы талаптарына жауап беру керек, бұл «мемлекеттің, оның органдарының қаржы қызметіне азаматтық қоғамының нәтижелі бақылауының демократиясының қағидаларына негізлуін жүзеге асырады» [15]. ҚР Конституциялық Сотының құқықтық құрылымдардың типтеріндегі айырмашылықтар мен сәйкес құқықтық басқару типтерін қарауын мемлекеттік заң шығарушыға институтциялық типті құқықтық құрылымдарды (нормалар мен институттарды) қалыптастыруға ұсыныстар ретінде түсіну қажет.

Гаджиев Г.А. судьясының пікірінше, соттың құқықтық басқарудың институттың типіне бейілділігі таңдаулы байқалады немесе жоққа шығарылады, мысалы, ҚР Президентінің компетенциясын кеңейтетін дискрециялық нормалар мен институттарға қатысты [17].

Құқықтық құрылымның дискрециялық типі үшін тән заң нормасының логикалық құрылымы туралы айтқанда, жалпы ол сәтті ҚР Конституциялық Сотының тұжырымдамаларында сипатталады. Оның басты қасиеті – «осы норманың диспозициясы алдын ала нақты жауапкершілік орын алатын жағдайларды бекітпей..., яғни, анықталмаған болып тек заңмен емес...конституциялық құқық шектеулерін енгізуге мүмкіндік береді».

Осыған ұқсас көзқарас Адам құқықтары бойынша Еуропалық Соттың (кейін АҚЕС) шешімдерінде осы нормалар мен институттарды құқықтық басқарудың дискрециялық типіне жатқызуға мүмкіндік береді. ҚР Конституциялық Соты сияқты, Страсбург соты да осы типтік нормалар мен институттардың басты қасиеті ретінде «белгісіздікті» көрсетеді. Сонымен қатар АҚЕС нормалардың құқықтық сипатында принципіалдық күмән келтіріп, қазақтандық соттардан әрі қарай барады және «кез келген норма «заң» болып

есептеліне алмайды, егер ол азамат өздігінен немесе егер қажет болса кәсіби көмек арқылы осы жағдайларда нақты әрекет соқтыратын салдарды көре алатындай қажетті анықтылықпен қалыстапаса» [18]. Алайда жалпы және абстрактілі сипатта анықталған заңдардың реалды жағдайлары әдетте «абсолютті анықтылық қол жетпейтіндей» қатаң тұжырымдала алмайды, дегенмен, Еуропалық Сот ішкі құқықта осы типті құрылымдардың құқықтық қасиеттерін сақтау үшін «биліктің негізсіз қол сұғудан адекватты қорғанысын» қамтамасыз ететін нормалар мен институттарды қарастыру қажет [19]. Соңғылары сәйкесінше институттық типтің құрылымына жатады.

Дискреция (лат. *discretio* – бөліну) осы сөздің этимологиясына сәйкес, құқықтық мазмұнда «үзілісті», құқықтық реттеу кеңістігінің үздіктілігін білдіреді. Құқық жүйесінің мазмұнында (сәйкесінше құқықтық құрылымында да) таралып, дискрециялық нормалар мен институттар биліктік-күш ықпалы ене бастайтын мүмкіндігінен үзілістерге ұқсатады. Құқықтық құрылымның өзі «үзілген» сипатқа ие болып, бірқалыпты тұтастықты, байланыстылықты және рационалды болжамды жоғалтады.

Осы жағдайда құқықтық құрылым мен құқықтық басқаруда кез келген тәсілдің (институттық немесе дискрециялық) басымдылығы туралы, таза «идеалдық типтері» туралы емес сөз айтылады, себебі, таза күйде құқықтық басқарудың дискрециялық типінің немесе теориялық тұрғыда бүкіл құқық жүйесінің дискрециялық типінің болуын елестетуге болмайды. Себебі тек жария-билік субъектілерінің (яғни, бірқалыпты соңына дейін жүргізілген) қарауына негізделген осы идеалдық тип нормативтілік қасиетін жоғалтады, сәйкесінше құқықтық болуды тоқтатады.

Қарама-қарсы – институттық типті идеалдық объект ретінде елестету қиын, себебі, құқықтық құрылымның пайда болуы мен дамуының өзіндік және логикалық құрылымын көрсететін құқықтық құрылымының конструкциясында дискрецияны жүйеге белгілі икемділік дәрежесін беретін құрылымдық элемент ретінде болады.

Дәл осы жағдайға жария билік басқаруды тарату өкілдері жиі сілтейді, олар «заңдардың көбісі адамзат өміріне қатты ықпал етеді, бастысы – икемділік» деп айтады [20]. Сондықтан да олар заңдарға «Министрліктер мен Үкімет органдарына сәйкес келетін кең құзыреттіліктер беретін, ал бұл құзыреттіліктер парламентте қарауды талап етпейтін... үкімет декреттердің көмегімен жүзеге асырылатын жалпы заңи формулалар» түрін беру қажеттілігін көрсетеді [21]. Бұл

мемлекеттік органдарға өз қалауы бойынша шешім қабылдау құқығын, яғни «қатаң және тиянақты ережелермен шектелуге бермейтін?» билікті көрсетеді [16].

Сонымен , қажетті әлеуметтік (осы жағдайда құқықтық) басқарудың қажетті икемділігін қамтамасыз ететін дискрециялық нормалар мен институттардың белгілі дәрежеде таралуы мен сонымен қатар құқық қорғауға тиісті еркіндік (тек жария билік агенттеріне ғана емес, барлық қоғам үшін тиесілі еркіндіктер) үшін қауіпті болмайтын сипат аса маңыздылыққа ие.

Мемлекеттік-құқықтық басқару үшін қарастырылғын тәсілдердің оң және негативті жақтарын есептеу «адамдар емес, заңдар билік ететін» кезде «құқық билігінің» қоғамдағы жағдайына көмек көрсетеді. Әрине, адамдар билік етеді, бірақ, «Кім билік етуші болады?» деген сұрақ бұл жағдайда басқаша естіледі: «Қалай біз оны баса аламыз?»

#### **Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:**

1. Поппер К. Ашық қоғам мен оның жаулары. М.1992. 152 б.
2. Поппер К. Ашық қоғам мен оның жаулары. М.1992. 155 б.
3. Хайек Ф.А. Құлдыққа жол/ағыл.ауд. М., 2005. 92 б.
4. Hayak F. A. The Political Ideal of the Rule of Law. Cairo, 1955. P. 35.
5. Черненко А.К. Қоғамның құқықтық жүйесін қалыптастырудың теориялық-методологиялық аспектілері: з.ғ.д. диссертациясы. М., 2006. 344 б.
6. Hayak F. A. The Political Ideal of the Rule of Law. Cairo, 1955. P. 85.
7. Мальцев Г.В. Құқықтың әлеуметтік негіздері. М.:Норма, 2007. 587б.
8. Поппер К. Ашық қоғам мен оның жаулары. М.1992. 153 б
9. ҚР Конституциялық Сотының №5 Қаулысы . 2001 ж. 12 наурыз
10. Адам құқықтары бойынша Еуропалық Сот Қаулысы, 2002 ж. 25 шілде // Ресей құқығы Журналы № 9, 2003 ж., 59 б.
11. «Сот тергеуін жүзеге асыратын тұлғалардың роліне қатысты қағидалар» // Қылмыстық әділеттілік пен қылмыстылықты алдын алу саласында БҰҰ нормалары мен стандарттарының жиынтығы. БҰҰ. Нью-Йорк. 1992 ж: 4-6 Қосымшалар. 193-216 бб.
12. Поппер К. Ашық қоғам мен оның жаулары. М.1992. 156 б.
13. Manual for the Ratification and Implementation of the Rome Statute. International Centre for Criminal Law Reform and Criminal Justice Policy, University of British Columbia.Vancouver. 2008. P.158.
14. Поппер К. Ашық қоғам мен оның жаулары. М.1992. 154 б.
15. ҚР Конституциялық Сотының №12-П Қаулысы. 2004 ж. 17 маусым
16. Hayak F. A. The Political Ideal of the Rule of Law. Cairo, 1955. P. 84.
17. ҚР Конституциялық Сотының №12-П Қаулысы. 2002 ж. 12 сәуір

18. Олссон (Olsson) Швецияға қарсы. Адам құқықтары бойынша Еуропалық Соттың 1988 ж. 24 наурызынан шешімі. // Адам құқықтары бойынша Еуропалық Сот. таңдалған шешімдер: B2 т. Т. / Туманов В.А. М. 2000, 378 б.

19. Адам құқықтары бойынша Еуропалық Соттың Гиллоу ісі бойынша 1986 ж. 24 қарашадан шешімі. // Адам құқықтары бойынша Еуропалық Сот. таңдалған шешімдер: B2 т. Т. / Туманов В.А. М. 2000, 421 б.

20. Report of the Lord Chancellor's Committee on Minister's Powers. London. 1932. P.58.

21. Laski H.J. Labour and the Constitution // The New Statesman and Nation. 1932. (New Series). P. 277.

### **Тлепбергенов О.Н.**

эл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университетінің  
заң факультеті қылмыстық құқық, қылмыстық іс жүргізу және  
криминалистика кафедрасының доценті, з.ғ.к.

e-mail: tlepbergenov.kz@mail.ru

## **БІЛІМ БЕРУДЕГІ ТЕХНИКАЛЫҚ ҚҰРАЛДАРДЫ ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ**

Сандық технологияларды білім беру жүйесінде қолдануды жүзеге асыру жаңа көз қарас пен ойлауды, шешімі қиын сұрақтарды шешуге жол табуда түрткі болуда. ЖК аудиторлық және өзіндік дайындық сабақтарында, сабақ барысын қызықты, динамикалық және ауқымды ақпаратты жеңіл қабылдауға мүмкіндік береді.

ЖК білім алудың өзге техникалық құралдардан айырмашылығы білім беру кезіндегі икемділігінде, әр түрлі әдістер мен алгоритмдерді құруында, жеке білім алушыға деген әсері.

Техникалық құралдарды қолдану білім алушының өзінің икеміне және мүмкіндігіне, өзіне қолайлы бағытты тандап, сол бағытта білім алу үдерісін жүргізе асыруында. Өз кезегінде бұл білім алушының сабақ үлгерімі мен еріктілігінде, алынған білімнің түсінікті және қонымдылығын жеңілдетуімен ерекшеленеді.

Білім берудегі техникалық құралдардың кеңінен қолданумен қатар, қосымша дидактикалық құрал болып келеді. Дәстірлі білім берудегідей оқытушы мен оқушының арасындағы ақапрат алмасудың негізі болып екі субъектінің өз ара кері байланыс орнатуында.

**«ЗАҢ БІЛІМІН ЖЕТІЛДІРУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ:  
ДӘСТҮРЛЕРІ МЕН ЖАҢАЛЫҒЫ»  
атты ғылыми – әдістемелік семинар  
МАТЕРИАЛДАРЫ**

**23 қазан 2015ж.**

**13 шығарылым**

**МАТЕРИАЛЫ  
научно-методического семинара  
«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ  
ЮРИДИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ:  
ТРАДИЦИИ И НОВАЦИИ»**

**23 октябрь 2015г.**

**выпуск 13**

Подписано в печать 10.05.2016 г.  
Формат 60х84<sup>1</sup>/<sub>16</sub>. Усл.п.л. 8,375.  
Гарнитура «Times». Бумага офсетная.  
Тираж 100 экз.

Отпечатано в ТОО «Tandem-2».  
г. Алматы, пр.Сейфуллина, 174В.  
Тел.: 297-29-32